

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ФОРМИ НАУКОВОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Клочков І. В.

кандидат філософських наук,
доцент Національного університету харчових технологій

Раціональність визначає ігровий характер наукового пізнання, як творчої діяльності, відкидає функціонування абсолютної істини в науковому пізнанні, навіть у вигляді ідеалу. У свою чергу, обґрунтування даних положень вплинуло на формування ідеї діалогічності, як основної з поміж прикмет радіо, синтетично поєднуючої відчуттєву й розсудкову діяльність, надаючи нових імпульсів науковій культурі в цілому. Проблема полягає у фундаментальній антиномії людського менталітету: або людина перебуває на кордоні ворожого їй природного світу, байдужого до людських сподівань та місії розуму в Універсумі суцього (і тоді людський фактор повинен бути елімінованим з пізнання природи), або ж сама людина може вступати в діалог з довколишнім буттям, викликати його поміркований резонанс, розкривати дійсне в символах, здатних виразити людську надію на можливість протистояти хаосові, добуттєвій безодні. Сучасний зріз ідеї раціональності у науці ґрунтується на понятті гармонії, що існує в когнітивно-екзистенціальній дійсності людини. Ідея раціональності як внутрішній смисловий компонент науки, теоретичної установки свідомості, визначає категоріальну єдність людини і світу, стає своєрідним смисловим регулятивом практичної діяльності, забезпечує подовження знання в ідею ноосферності.